

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.

A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja
Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
116 East 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	32.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európába	12.00

Egyes szám ára 2 cent.

A Munk. Bet. Szöv. hivatalos közlönye.

Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America

516 East 6th Street, New York, N. Y.

ARNOLD GONDA NATIONAL SECRETARY.

A. WALDMAN NATIONAL TREASURER.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00

SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,

at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, May 8, 1908

UNION-SCAB.

Irtá: Ameringer Oszkár.

Háromféle scab létezik: a hivatásos, a műkedvelő és a union-scab.

A hivatásos scab rendszerint jól fizetett és ügyes munkás, ki sztrájkot és detektiv-irodák szolgálatában áll. Ez altszót a rendes sztrájk-törő hadseregben.

A műkedvelő scabsereg áll: csavargók, kraklélek, szennyben fetregők, utonállók, hülyék, egyetemi diákok és más nem kívánatos polgárokból.

Az utolsó és a legfontosabb osztály a union-scab.

Hivatásos scabek kevesen vannak, de sikeresek. A műkedvelő scabek sokan vannak, de sikertelenek. A union-scabok tulzesnek az előbbieken, amennyiben sokan vannak és sikeresek.

A hivatásos csab tudja, hogy mit csinál a dolgát jól végzi és csak a "hosszu zöld" (dollár) kedvéért teszi.

A műkedvelő scab, mint szabadon született amerikai polgár szerepel, szítja a union-szabályokat és rendelkezéseket, melyek őszintén rabigába hajtának, kap sok dicsőséget (?) és kevés pénzt s ha a sztrájk lezajlott, tiszteletteljesen elbocsájtják abba a régióba, hol Darwin ke-reste az ember leszármazását.

A union-scab kevesebb fizetésben részesül, mint a hivatásos scab, ügyesebb, mint a műkedvelő scab és nem tudja, hogy ő scab.

Ő elfogadja a scab minta-asztalos mintáját és union-önvényt készít belőle, átadja az ön-venyét egy másik scabnak, kinél nagyobb még nem járt ezen a kerek világon és azután büszkén elmutat egy kifizetett union-kártyát bizonyítottan, hogy ő milyen jó union-ember.

Szívének egyik legmélyebb zugában látszólag egy kis gyuanu settenkedik, hogy amit ő tesz, nem egészen helyes. De jellemző, hogy a union ember, ki scabekkel szövetkezik, mindig hajlandó tagsági jegyét szembévigyni bárkinek, aki az ő "dicső" rendszerüket támadja.

Ő nem tudja, hogy ha a rózsának más nevet adnak, az illata ugyanaz marad. Ő nem tudja, hogyha a macskát kanári madárnak kereszteszik, azért az nem fog csicseregni és ő nem tudja, hogy segédkézni a műhelyt üzemben tartani, míg más munkások teljes energiájukat fejtik ki ellenkező irányban, sztrájkotörés. Ő a névre támaszkodik és menedéket keres egy kis papirkártya mögött.

Amikor egy sztrájk kitör, a szervezett leg-főbb kötelessége főrekedni a teljes üzem bezárásáért. E célból körlevelet bocsájtanak ki, hirdetik a sztrájkot postai és távirati értesítések által, ezáltal megakadályozva más város-beli munkások idejövését.

Őket állítanak fel a műhely, gyár vagy ki-kötő körül, kik megakadályozzák, hogy más munkások foglalják el a sztrájkban levő helyeit. A műkedvelő scabeket ígérettel, rábeszéléssel vagy fenyegetéssel távolítják el a sztrájk szin-helyéről. A rábeszélés teljesen hatástalan a hi-vatásos sztrájkotörőnél, ez igen gyakran része-sül egy-egy téglazáporban. Beszűntetni az üze-met, beszűntetni azt teljesen, és a sztrájkoló-k jelszava.

Míg mindezen dolgok történnek, hogy embe-rek egyenként és páronként feltartanak, egy egész emberáradat hömpölyög be a gyár kapu-ján. Miért nem zaklatják ezeket? Oh! Ezek union emberek, kik más szakmához tartoznak és a téglazápor és sértesek helyett "Hallo Jim",

"Hallo John", "hogyan vagy Jack" és más jó-barátságát feltüntető üdvözetekkel fogadtat-nak.

Láthatod, ez egy kocsi gyár s csupán a kavics-csiszolók szövetkezése sztrájkol, az olajrongy-törők szövetkezése, a mész mészölők testvéri szövetsége, az olajfesték-kefe szétválaszthatat-lan fiai, a famunka-nyvezők jótékonyági egy-lete, a vashajlító betegsegélyező és temetkezési egylete, a szénlapátolók "Fenyőerdő" egylete, a hamuköcsisök "Washingtoni Mártha" köre, az olajozók szervezete, mint szövetkezet stb. stb., mit sem törődik a sztrájkjal, ez ötlet nem érinti, csupán a kavicscsiszolók szövetsége van sztrájk-on.

A legközelebbi ülésen mindezek az egyletek erőshangu határozati javaslatokat fognak elfogadni, melyben indosszálják a kavicscsiszolók szövetségének sztrájkját. Erkölszi támogatást ígérnek és vesznek öt dollár értékű belépő-jegyet a kavicscsiszolók javára tartandó mulat-ságra, melyet az "Önkéntes női kar" rendez.

Az egész dolog úgy tűnik fel, mint valakinek előbb a fejét levágni s azután fejfájás ellen egy szert beadni.

Egy igen elkéseredett vasöntő-sztrájk alkal-mával egy északi városban, e sorok írójának al-kalma volt megfigyelni egy gyönyörű illusztrá-cióját az egyszerű sztrájkotörésnek és a union-sztrájkotörésnek.

A sztrájkolók és rokonszenvezők óriási serege gyülemt össze a gyár kapuja előtt, várva a sztrájkotörők kijövetelét. Mikor a gyárból ki-jöttek a munkások, sztrájkotörők és unionisták egy sötét tömegben, kövek, záptojások és más ilyenforma tárgyak röpököttek feléjük, amikor egy sztrájkotörő felugrott egy üzlet előtt álló ládára és elkiáltotta magát: "Hagyjátok abba, hagyjátok abba, az isten szerelméért, hagyjátok abba. Hiszen több unionistát dobok meg, mint sztrájkotörőt, hisz ti nem tudjátok őket meg-különböztetni!"

Ez az! Ahol a sztrájkotörő és unionista egy-öntetűleg dolgozik a sztrájkotörő-iparban, ott még az ördög sem tudja megmondani a kü-lönböséget.

A union-scab elfogult felfogása az, hogy a sztrájkotörés csak a nem-unionista részéről hely-telen. Az ő számára a union-kártya sztrájkotörő-engedély, mely megvédi őt sértesektől, téglák-tól és záptojásoktól.

Union sztrájkotörés törvényes leszármozítja a szakmánkénti szervezkedésnek. Nemzöje a tudatlanság, szülőanyja a satnyaság és táplál-ó a gaszág.

Kedves testvér! Nagyon sajnálom, hogy kénytelen vagyok téged felakasztani, de szer-ződésed van erre néve s én nagyon jól tudom, hogy igen örvendés majd azon ténynek, hogy a bitófát union-acs készítette, a kötélben rajta van a union-label és itt van az én union-kár-tyám!

Ez union-sztrájkotörés!
("People"-ből ford. E. M.)

A CLEVELANDI GYERMEKRONTÓ.
Gyalázatos, undorító, de a papságra nagyon is jellemző dolgokat beszélnek mostanában a clevelandi west sidei magyarság körében. Ez esetben állítólag Soltész István, west-sidei róm. kath. plébános és egy fejletlen kis leány volna a szereplője. Hogy információt szerezzek az esetről, Varga elvtársammal egyetemben fel-kerestük a kis leány atyját, J. Gál munkástársat Gál J. kérdéseire a következőképp adta elő az esetet:

"Egy névtelen levelet kaptam, melyben figyelmzettetek hogy kis leányomat örizzem Solt-ész István paptól. Erre leányomat vallatóra fogtam, aki elbeszélte, hogy a tisztelendő ur megállította és így szőlt hozzá: Gyere csak be, kis lányom, adok neked valamit. A lány erre bement, a tisztelendő ur becsukta az ajtót, az ablakokat befűgönyözöte. Később a diványra ültette, adott neki candyt, magához ölelte és csókolta. Majd felvette, az ágyra tette, ott csókoltatta és erősen magához szorította."

Arra a kérdésemre, hogy hány éves a leány, meg tudtam, hogy 13. Az eset már két évvel előt-t történt, de csak most tudta meg az apa. Majd megkérdeztem, hogy feljelentették-e az esetet? — mire így válaszolt:

"Igen. Egy orvos megnézte a lányomat, de nem konstataálta a cselekvés nyomatát."

Gál J. munkástárs állítása szerint lánya a fenti vallomást tette a rendőrség előtt is. Annyi bizonyos, hogy a kisleány nem úgy találta ki a fentieket, hanem annak van is valamű alapja.

Ugyanaz a Soltész tisztelendő ur ma is hir-deti az erkölcsöket és szítja vasárnapi prédiká-cióiban a szocialistákat, akár a bokrot. Amilyen a nyáj, olyan a pásztor.

Cleveland, O. Erben János.

APRÓ HIREK.

Péter Changot, az első kínai papot, ki Ameri-kába jött, tárt karokkal fogadták a kapitalisták és hozsannával üdvözlik a polgári lapok. Per-se, ő nem dolgozni, hanem butítani jött.

Pattersonban egy lengyel munkás öngyilkos akart lenni, de az éhségtől annyira elgyengült, hogy a folyó partján összeesett. Rögton meg-jelent a kapitalista jótékony-ság egy mentőkocsi alakjában, de mielőtt a kórházba értek volna, a szerencsétlen kiszívodott.

NÉPAKARAT

A MUNKA VILÁGÁBÓL.

Jönnek a jó idők! A polgári lapok hireire, melyek szerint ismét virágnak indul az ipar és kereskedelem, legújabbban a Pennsylvania Railroad szolgálg egy kis cáfólatall.

A Pennsylvania vasúttársulatnak rendes kö-rülmények között 128,000 alkalmazottja van s az igazgatóság most ezt a számot 25 ezerrel akarja redukálni.

Az alkalmazottak számának lecsökkentését ugy akarja a társulat lehetővé tenni, hogy míg ez-ideig Philadelphia és Pittsburg között három-szor váltották a vasutak személyzetét, ezental csak egyet váltják Lewisburg Junctionban.

Az új beosztás szerint a két város között a vonatszemélyzetnek minimális 13 órát kellene dolgozni s így a társulat 28 ezer embert tudna nélkülözni. Az alkalmazottak természetesen fel-háborodtak a terv hírére s a társulat terve így alig megy simán, annál is inkább, mert a jelen-legi állapotokat sem lehet jónak tartani.

A "jó idők" beköszöntésének újabb jele: Charlotteben, North Carolina államban a Déli Fonalgyárak Szövetsége elhatározta, hogy be-csukítja a gyárakat két hónapi időtartamra. A munkából így kizártak száma ezren felül van.

Pórlujárt foreman. A philadelphiai I. & I. Dobsón ruhagyár rabszolga-hajcsárja, Bogner János, csak merő véletlennek köszönheti, hogy az árnyékos életét meg nem kapta a gyár felzú-lt munkásainak kezei között. Bár a kivonult lovas rendőrségnek sikerült őt valahogy ki-meneti, a jövőre alaposan kedvét vették, hogy tovább folytassa gyalázatos pályafutását.

Körülbelül hat hete, hogy Bogner a gyár szolgálatába lépett. Hat hét alatt, mint munkás sorba áthelyeztetett az egyik osztályból a má-sikba, mint egyszerű munkás s a gyár-alkalma-zottai nem is sejtették, hogy Bogner a gyárnak kénjeje a munkások között. Hat hét múlva az-után a munkából egyszerre a gyár előmunká-sává tétetett s mint ilyen, letette az álarcot.

Hat heti kémkedésének eredményeképen az igazgatóság a következő jelentést tette:

1. A gyár munkásai oly lassan dolgoznak, hogy ha egy kissé jobban szoritják őket, fele munkással is éppen annyit lehetne végezteni.

2. A munkások, kik majdnem kivétel nélkül darabszám dolgoznak, tulsokat keresnek (két dollár naponta), tehát a munkabért csökken-teni kell.

A gyárigazgatóság Bogner jelentése alapján a munkások felét, 750 embert azonnal elbocsá-jtott és új árszabályt dolgozott ki, mely szerint 90 cent lett volna fizetendő azért a munkáért, melyért az előbbi árszabály szerint 2 dollárt fizettek.

Az elbocsájtott munkások az elbocsájtás nap-ján az utcán várták Bogner kövekkal, botok-kal és egyéb alkalmatlanságokkal, azonban Bog-ner élt a gyánpurral s idejekorán visszamenek-ült a gyárba, honnan csak rendőri fedezet alatt távozhatott.

Másnap azonban kézre került. Váratlanul körülvették s mielőtt még két szakasz lovas-tenőr kimenthetne volna, egy ellátást a baját, hogy a gyárnak jó darab időre nélkülözni kell a foremanoknak e jeles típusát.

Bogner lakásának környékén közel két óra hosszat folyt a demonstráció. A demonstrálók egyike a járdára krétával nagy betűkkel felraj-zolta Bogner jelentéséből a következőket: **Ki-lencven cent elegendő bármelyik munkásnak egy napra!** Persze a detektívek siettek eltűn-teni a veszedelmes felírást.

A végsőig elkéserített munkások ellen a rendőrség őrsi Bogner lakását, de Bogner el-veretése után pár órával a ház tulajdonosa leve-lt kapott, hogy az azt nem akarják, hogy szer-tsedjék a házat, célszerű lesz, ha felmond Bog-nernek.

Természetesen a rendőrség szorgalmasan szim-tal az "anarchisták" után.

A gyár munkásai egyébként gyűléseket tar-tanak, hogy megbeszéljék a további teendőköt. A rendőrségnek, mely most minden áron anar-chistákat szeretne fogni, nem sikerült kitudni sem a gyűlések helyét, sem információt nem tudott szerezni a gyűlések tárgyalásainak le-folyásáról.

Azt azonban biztosra veszik, hogy a gyár által "anarchisták" tett munkások nem fog-ják ennyiben hagyni a dolgot s a gyárat állandó rendőri födözet alatt tartják.

A gyár munkásai pedig annyit mindenesetre tanulhattak a saját kárunkon, hogy a jövőben kissé több bizalmatlansággal érintkezzenek a "munkásbarát" foremanokkal.

Miért szükséges a gyermekmunka? Jellemző megokolását adja a Public Ledger' Livesey B. Ferenc tollából a gyermekmunka fentartásá-nak:

"A társadalom jelenlegi forradalmi állapo-tában a gyermekmunkát betöltő törvények ret-tentetes ártalmára volnának a szegényeknek és általában az egész nemzetnek. Mikor a férfiak kenyérért lázonganak, nincs helyén, hogy bár-kitől is megtagadjuk a munkát, ki munkát tud szerezni. Ha a szülők nem tudnak pénzt ke-resni, meg kell engedni a gyermekeknek. A gyermekmunka eltörlését követelik a szocialis-ták s a gyermekmunka betöltésével a szocialis-táknak nyújtanánk segédkezet. Ne feledkez-zünk meg erről!"

Kommentálhatjuk ezt a remek megokolást? Azt hisszük, fölösleges.

HARC A HAJÓTÁRSULATOK KÖZÖTT.

New Yorktól Fiuméig a jegy \$17.—

Kitört a harc az angol, német és olasz hajó-társulatok között azon egyszerű oknál fogva, hogy melyik társulat szállítja a proletáriátust a legolcsóbban drága hazájába. A dicsőséget a fumei olasz vonal fogja elérni, amennyiben a következő ajánlatot teszi:

"Május hó 13-tól a következő hajók indul-nak New Yorkból s 11 nap alatt megteszik az utat Genuáig:

Május 13-án ind. "Luisiana" (Lloyd Italiana)

Május 14-én "San Giovanni" (Sicula Ameri-cana.)

Május 16-án "Duga Degli Abruzzi" (Navi-gatione Generale Italiana).

Május 20-án "Brazile" (La Veloce).

Május 23-án "Regina d'Italiana" (Lloyd Sa-bando).

Május 26-án "San Giorgio" (Sicula Ameri-cana).

Ugyanazon napokon indulnak a francia haj-ók is. Míg a fentnevezett hajókon a jegy ára 17 dollár, addig a francia hajókon a jegy \$42.15; vagyis az utas \$21.15 takarít meg, ha a fent-nevezett hajók egyikén utazik.

Megemlítjük még azt is, hogy New Yorktól Budapestig vagy Bécsig \$20, Kassáig \$20.90 az ár, beleértve a vasuti jegy árát is.

Ezen harc hasznára válik mindazoknak, kik-nek nem tellik drága hajóakra jegyet váltani."

Megindult a harc a hajótársulatok között **szerintük azért**, hogy a proletársereg olcsó pénz-juthasson "hazájába". **A mi felfogásunk szerint pedig** az ellenkezőjét, mert minél le-jebb száll a hajójegy ára, annál nagyobb az uta-sok száma és annál nagyobb az osztalék, a prof-it a társulatnak.

A MI CSUHÁSUNKRÓL.

Erről még nem olvastott a "Népakarat" kö-zönsége, most bemutatjuk őt is, illetve bemu-tatta őt saját kántora.

Connellsville-ről (Pa.) és annak magyar róm. kath. lelkészéről leszen az alábbiakban szó. Épiletes és tanulmányos dolgok, érdemesek ta-láljuk a megörökítésre.

A connellsvillei magyar róm. kath. hitközség 1908. április hó 26-án tartott gyűlésén a kántor az alanti vádakat csapkodta Rev. Bliesz szem-be:

1. Paphoz nem illően hazudott.

2. A templomra kollektált pénz nagyobb ré-szét magánál felejtette.

3. A van meteri bányszerencsétlenség ál-do-zatainak özevegyeitől 4—4 dollárokat szedett a halotti bizonyítványokért. A konzulátusi hite-lésítések fejében követelte a négy dollárokat. A konzul hitelesítette is azokat, de a négy dol-lárokat ugyancsak magánál felejtette.

4. Star Junctionon egy keresztelésért 15 dol-lárt számított.

5. A husvéti gyónást 1 dollárért végezte. A dollárokat felkezelte, de a hitközségnek be nem szolgáltatotta. (Magánál felejtette.)

6. A bucsu alkalmával egy másik egyület is meghívott a templomba, de ott olyan gyalázatos prédikációt tartott, hogy a meghívott ven-degeknek szégyenkezve kellett távoznok.

Magyarországi cselekedeteiről az alanti bün-lajstrom számol be:

1. A községben, ahol lelkészkedett, a bíró leányát megbecstelenítette.

2. Egy másik leányon erőszakot akart elkö-vetni, de a leány véresre mara Bliesz uram képté. (Mikor a gazdasszonya kérdezte, hogy honnét a sérülés, azt mondotta, hogy St. Antal szobra a templomban ráséett.)

3. Püspökének nevé meghamisította és több rendbeli pénz eltűnt a kezén.

Mikor connellsvillei hívei e vádakat meghal-lották, követelték, hogy a tisztelendő ur azon-nal hagyja el a parokiát s elhárózták, hogy vele mindennemű összeköttetést megszakita-nak.

De azért ne tessék azt hinni, hogy ez a lecke megtanította volna a jólelkű híveket. Dehogya! Még ugyanakkor egy tizenkét tagú bizottságot választottak, hogy új lelkipásztorral gondos-kodják. Ezek az elvakított, szerencsétlen mun-kástársaink nem akarják meglátni azt, hogy a csuhások mind egyformák, hogy cseberből ve-derbe fognak esni.

Everson, Pa. Pindroch F., Dienes J.

Brooklynban egy 500 tagból álló festő-unio alakult, mely be akart lépni az A. F. of L.-be. De a vezér urak visszautasították őket azzal a megindokolással, hogy a bősök azoknak sem tudnak munkát adni, kik már bent vannak a unióban.

Az I. W. W. szervezte a pékeket. Mikor azok taglétszáma majd 500-ra ugrott, az A. F. of L. a pék-unio felvételi díját 5 dollárra szállította le. De hiába, az I. W. W. pékek nem hallgat-nak a csabító szavakra.

Taft, Roosevelt leendő utódja, az "Order of Railway Worker Union" gyűlésén elismerte, hogy tőkés és munkás ellenfelek. Miután még a lelketlen igazgatók ellen uszított, azon véle-ménynek adott kifejezést, hogy egyedül a republi-kánus párt képes megszüntetni az osztály-harcot.

TÁRCA.

KENDŐZÖTT HALOTTAK

Jegyzetek egy regényhez.

Irtá: Abádi Imre.

Olyan volt a város, mint egy nagy, fekete koporsó, mely körül láthatatlan karu gyertyák hunyorgattak halványfényű lángjukat. A rövid ösvégi este beleszökött az éjszakába és ezt az óriási koporsót letakarta, eltemette. És az, aki messziről nézte, figyelte: — szívében valahogy kiengesztelődött. A nagy, mélységes nyugalom, melyben a város mozdulatlanul, életjel nélkül pihent, elűzte, feledtette undorát és gyűlöletét. Valakire emlékezett, egy merve, lehunyt szempárra, melyet elikisérünk utolsó utján, még ha sokat, nagyot is vétett ellenünk életében, megbocsátunk neki, mert ha az a hideg, fehér arc azt igéri, hogy nem vétkezik, nem bán bennünket többé....

Összerezent. Ugy vélte, hogy egy nehéz, mely sóhajts, egy fojtott sikoltás szűrődött föl a mélységből.... És a vak, nyomasztó homály némasága — mely eddig az egész várost egy-aránt átható béke és álom édes enyhülésének sejtését ébresztette benne — most belezuga, kacagva rikoltotta a fülébe, hogy csak az utcák némultak el, csak a vásári zsivajnak van vége, csak ezt fojtotta meg az éjszaka: A falak mö-gött folyik tovább a harc, az orgia, a gyöt-re-lem, a vér.... A pap már nem imádkozik; a göröngyök nem dübörögnek; a kántor, a kórus már hallgat; a siránkozók lecsöndesültek, de mégis: a koporsóban élet van, élet....

Az a rövid sikoly-foszlány élesen villámolt bele a hazug harmóniába, kiábrándította. És ledöntötte előtte a falakat, széthozta a nehéz függönyöket, fölpatantotta a gondosan elzárt ajtókat: — látóvá tette a lelket.

Hangos lett újra a szerelem háza és Idához egyszerre közeledett a suhogó, selyem belépő — meg a korbács. A kevesebb lelki erővel bíró vagy teljesen műveletlen lányoknál rendszeren eredménytel járó ámitási, dédelgetési procedurán már átesett.

"Nevelőnőnek jött", annak hozták és most ott tépelődött egy hátulsó, eldugott kis szobá-ban, ahol eddig csak módjával erélyeskedett, sirt, tiltakozott, de ami következett, azt nem sejtette. És míg várta sorsát, a "gazda", a tartuffe-szivű — akinek egyetlen pillantására a lábánál fetreggett a sorsukba beletörőrdött, akarattólkül, rablott, vagy vásárolt rabszolgák egész kifestett serege — egy másik szobában tárgyalat a hienával. Ezek egyike ma, ugylá-szik, többet ivott, mint rendesen, mert szokat-lanul sokat szaladgált, ágált, fecsegett?

— Hát csak nem hajlik, nem hajlik?...
— Akkor török, barátom, török. Meg kell vele kóstólatni minden áron — Hisz csak egy-szer kóstolja meg, csak egyszer!... Bele kell önteni a szerelmet, mint a gyerkeket az orvos-ságot, erővel.... Én beleöntöm....

Röhögtek rajta, miközben a furia, a rossz ház csuf vedlasszonya, kivett a szekérből egy csomó aranyat, megolvasta és előreindult.

Hogyan megnyit az ajtó, Ida felugrott és dü-hösen kiáltotta:
— Ne merészeljen a közelembé jönni, az ar-cába köpök!
De a furia csak odament hozzá, cirogatni próbálta.

Csak csendesben, kicsikém, csak csendesben. Mondom, hogy kitűnő dolga lesz.... Nézze, milyen jól áll az arcához ez a ruha. Akár rö-gtön is fölveheti. A magáé.... Aztán, ha tet-szik, kifizetjük előre — és oda akarta szórni az ölébe a pénzt, de a leány eltolta a kezét s így az asztalon tergette, majd összesöpörte, a zse-bebe csuszattta, csörgette. Itt a "gazda" hir-telen közbelépett.

— Elég volt! Legyen vége a komédiának! Azt kérem: fogadja az urakat, vagy nem!
Ezen első, parancsoló, hangos szavakra Ida meghökkent. Bár megértette, mit kívánnak tőle, de ezt még csak sejtetni sem akarta ve-lük. Tehát kimeresztett szemmel, halkán kér-dezte:

— Miféle urakat?...
És elszápadt, fehérre vált az arca. Derengeni kezdett előtte helyzetének szörnyüése; kö-nyörtelen bestiák közé került; innen békében, titokban nem szabadulhat, legföljebb botrány-nyal és akkor is el van veszve, mert elég, ha nyilvánosságra jut, hogy idekerült, máris meg-bélyegzik, elfordulnak tőle az "erkölcsösök". Hiábavaló hát minden. Beletörődik, vagy ugy pusztul el: veszve van mindeképpen....

Okos, előrelátó fejében mindezt egy pillan-at alatt meghányta. De nem tudta, mitévő legyen. Megzavarodott. Még volt ereje, bátorsága. El-lenszögült.

— Mit mondott?
— Azt! — ordította teli torokból, egészen az arcához hajolva.

És a korbács előkerült a kabát alól, a korbács megkezdte a torturát, az ostromot. Mint egy fenevad félelmetes szeme — melylyel zsákmányát leteríti, kivégzi — belevágódott Ida fiatal, gyöngye testébe, patogott fölötté ostromolta. A házevetőnek — két cifrapongyolás, rizsposos, ijeszítő, egyébként bizalmasok, akik saját becstelenségükből már félig-meddig ki-koptak — szemtelenül dugták be fejüket az ajtó és közönynyel nézték, ahogy Ida megrémülve kapkodott, rugdosott az ütések alatt. És a hiénák — eddig csak kint hallgatóztak — most beléptek, segédkezni akartak.

— Csak rajta, rajta! Majd észhez tér a kisike!...

Az áldozat levette magát a földre, rekedten sikoltozott:

— Hol vagyok!?... Hova kerültem!?... Anyám, látsz-e?... Anyám! Anyám! Segíts!... Szabadíts ki innen... Mit vétettem én?...

A furia odarohant, a szája elé tartotta a kezét és azzal fenyegette, hogy betömi, de csak rugott rajta egyet.

— Hol van az anyád te? Hol van? Te ártatlanság!... Amamáját hívja!...

— Talán szopni akar?
— Van is neked anyád!
— Nincs, nincs... A földben van, a földben.

Nagyon belejötték a kegyetlenkedésbe: újra nekiestek. Újra sikoltozott, majd könyörgött. A nyakán kidagadtak az erek, az arca kivörösödött, egészen elruttult.

Az egyik pongyolásban fölébredt a nő és szánakozásra torzítva ábrázott, odafordult a furiához, félrehuzta, lefogta:

— Ugyan ne bántsd már, ne bántsd... Szót fogadtak. Ugyis kifáradtak, kimelegedtek, hát hagyták, kijötték és rázárták az ajtót.

Ida ájuldozásából lázas álomba merült. Félálomban riadozott, sirt, könyörgött, hívta az anyját. De helyette egy férfi jött érte. Egy halvány férfiarc jelent meg előtte. Láttá, amint egy tiszta, fehér kéz tövis-koszorút tartott fölötté. Ez pedig utána nyúlt, föltette saját fejére. Megsebezte érte homlokát és bevérzte érte fehér, sápadt arcát.

A "NEPAKARAT"-ÉRT.

Vettük a következő levelet:
Tisztelt elvtársak!

A központi vezetőség egy körlevelet bocsátott ki, amelyben kellőleg megindokolják, hogy 50 doll. rendszeres heti támogatás mellett mily határozott agitációt fejthetnének ki a jelen krízis és választási harcban. Nem akarok arra kitérni, hogy milyen fontos éppen a jelen helyzetben a sajtó hivatása. Meg vagyok róla győződve, hogy szövetségünk tagjai ezt jól tudják, bizonyosság rá öt éves mozgalmunk hetenként kétszer megjelenő lapja. Jelen esetben csak ahhoz akarok hozzájárulni, hogy milyen módon lehetne ezen összeget előteremteni, eltekintve a szövetség jelenlegi bevételétől.

Nem hiszem, hogy ne volna Amerikában ezer osztálytudas munkás, kik nemcsak tudják, hogy mi a sajtó hivatása, de készek érte áldozni is. Ezen áldozatot, illetve kötelesség teljesítését kellene rendszeresíteni olyképpen, hogy kimondjuk, miszerint heti 5 centet adunk a "Népakarat" javára. De nemcsak kimondani, de meg is kellene ezt tenni! Tudom, hogy van Amerikában ezer oly öntudatos munkás, akiknek a "Népakarat" megérheti heti 5 centet. A határozatot végrehajtásáig olyképpen látom célszerűnek, hogy minden szervezetben egy-egy elvtárs szedné össze ezen 5 centeket "Szervekedésük járuléka" címén. De újabb csak oda kell térnem, hogy az esetleges hozandó határozatot kövesse a tett, mert minden Demosthenesnél szebben beszél a tett.

Elvtársak! Mi a harcunk vagyunk emberei! A harc áldozatot követel s ha ezt megtagadjuk, nem vagyunk méltók arra, hogy osztálytudas gyéneknék tekintessünk. Ne dobálózunk az üres szavakkal, de tegyünk is egyszer már valamit saját osztályunk, a munkásosztály érdekébe.

Elvtársak! Határozatok és cselekedjétek!
Elvtársi üdvözléssel
Chicago, Ill. Nagy Lajos.

Leközöltük a fenti levelet, nem kell hozzá magyarázatot fűzni. Csak annyit jegyzünk meg, hogy ezelőtt 4 évvel nyilvános vitát rendeztek elvtársaink a hetenként egyszer megjelenő "Népakarat" biztosítása ügyében. Nagy Lajos elvtárs szintén részt vett benne, sajnos az ügy akkor szép csendesen elaludt. Ma újabb aktuális a kérdés, sőt égetőbb, mert ma a nyomászto gazdasági krízis hatása alatt lapunk csupán az elvtársak áldozatkészségére van utalva. Nagyon helyes volna tehát, ha az elvtársak hozzájárulnának Nagy Lajos elvtárs indítványához és megvetnénk alapját annak, ami biztosítaná a hetenként kétszeri "Népakarat"-ot, ez elősegítené és siettetné a napi "Népakarat" megjelenését is.

Bronsvilleben nagyszabású tüntetés volt az I. W. W. és a S. L. P. rendezésével.

MIÉRT VÁLT KETTÉ AZ AMERIKAI MAGYAR SZOCIALISTÁK MOZGALMA?

A "Társadalmi Forradalom" április 4-iki száma megemlékezett az amerikai magyar szocialisták mozgalmáról is, kapcsolatban azokkal a kísérletekkel, melyeknek célja lett volna az angol pártok egyesítése.

Nem akarok kitérni ezuttal az egyesülés kérdésére, bár esetleg ez is érdeklő a "Társadalmi Forradalom" olvasóit, hanem foglalkozni kell az "Egy régi harcok" cikkének ama részével, melyek mindenképen alkalmasak arra, hogy magyarországi munkátsársainkat a legnagyobb tévedésbe ejtsék az amerikai magyar szocialisták mozgalmát illetőleg.

A cikkirő az amerikai magyar szocialisták mozgalmának kettéhasadását az angol pártok által sugalmazott "hecek"-nek tulajdonítja. Ez az első alapos tévedése.

Mikor az újabb magyar mozgalom megindult, a legelső megalakult szervezetek a New Yorki Magyarajku Szocialisták Körének második vagy harmadik gyűlésén már szó volt a pártkérdésről. S abban az időben, bár alig volt a körnek egy-két tagja, ki ismerte volna közelebről az angol pártokat, már határozatilag kimondottuk, hogy párt mellett fogunk állást foglalni. Vagyis kitűzött célja nemcsak az elméleti szocializmus tanítása volt, hanem gyakorlati, kooperatív működés az angol mozgalommal. De mivel még nem voltunk tisztában az angol pártokkal s lelkiismeretesen meg nem állapíthattuk, hogy melyik pártban a helyünk, a csatlakozás kérdését először két hónapra s a két hónap letelte után (mivel azon idő alatt nem oszódhatunk valami sokat) elhalasztottuk bizonytalan időre.

Tehát dacára annak, hogy pártot nem csatlakoztunk s egyelőre nem is csatlakozhattunk, a pártcsatlakozást elvben elfogadtuk s csakis bizonytalan idő kérdését tettük már abban az időben, mikor még nem voltunk párttagok, mint individuumok s a pártok emberei sem voltak még közöttünk, hogy "hecceljenek".

A megalakult szervezetek első kongresszusán ismét napirenden volt a pártkérdés, mint el nem intézett problema: mit cselekedjünk, hogy önmagunk között a szakadást kikerüljük, melyet esetleg a csatlakozás előidézne, de azért kitűzött célunkat, a csatlakozást is megvalósítsuk?

Nem találtuk meg a kiutat és ezért halasztottuk el a csatlakozás kérdését ismét egy évre. 1904-ben aztán ketté kellett vágni a csomót, melyet kibogozni képtelenek voltunk. Az elnökválasztás előtt álltunk, állást kellett volna foglalnunk, azonban a kongresszusi határozat megkötötte kezünket. A viszonyok fejlődése kényszerített bennünket egy rendkívüli kongresszus egybehívására mely indosszalta a S. L. P.-t s ezzel a pártcsatlakozást, melyet már eleve célul tűztünk ki, valósággá tette.

Tény, hogy azokban az időkben személyi harcok folytak közöttünk. De téved a "Régi harcok", ha a kísérő körülményt oknak tünteti fel. Mi az elvek alapján harcoltunk. S mert különböző alapon állottunk, ketté kellett válnunk. Ha nem tudtunk ama magaslatra emelkedni, mely kizárja az elvek harcából a személyes torzalkodásokat, well, az lehetett emberi gyöngegség, de semmi esetre sem volt oka, előidézője az elvi küzdelemnek, mely közöttünk folyt, mielőtt még bármily személyes viszályt észlelhetett volna bárki is.

Az "Egy régi harcok" harmadik tévedése az, hogy erősebbek lettünk volna együtt. Bizonyítani tudom az ellenkezőjét. A "Népakarat" hónapokkal a szakadás előtt a bukás szelén állt. Nem tudtunk házbért fizetni, adósk maradtunk az alkalmazottaink. Az egész mozgalomban általában volt az ernyedtség.

A szakadás után egy csapásra minden megváltozott. Mindkét részén lázas igyekezettel fogtunk a munkához, s ma mi, a S. L. P. hívei fentartjuk a "Népakarat"-ot, mely hetenként kétszer jelenik meg és a S. P. hívei fentartják az "Előre"-t, mely havonta kétszer jelenik meg. Együtt pedig egy lapot is csak ügygyel-bajjal tudtunk kiadni.

A negyedik súlyos tévedés az, mintha mi a szakadás következtében elhanyagoltuk volna az indifferentnek szervezését. A szakadást megelőző három év munkájának eredménye 12 szervezet megalakítása volt. Bár ebből négyet elvesztettünk, a következő három évben 33 szervezet sorakozott a S. L. P. mellé, 7 vagy 8 pedig a S. P. mellé.

Hogy egymás ellen is küzdöttünk, az természetes és igen üdvös dolog volt. Isemerné az amerikai magyar mozgalmat, figyelemmel kísértém elvtársaim fokozatos fejlődését s bátran állíthatom: nem jutott volna az amerikai magyar szocialista mozgalom sohasem a forradalmi szocializmus oly tiszta megértéséhez, ha a pártviták, az elvi harcok nem adták volna annyi alkalmat, hogy az elméleti és gyakorlati kérdéseket minden oldalról megvilágítva lássuk.

A régi harcoknak ezzel régen tisztában kellett volna lenni s akkor nem szentimentális szemüvegen keresztül néznék a mi mozgalomunkat s nem keseregne annak "züllésén". Philadelphia, Pa. Basky Lajos.

* E cikk egyidejűleg a "Társadalmi Forradalom"-hoz is beküldött közlés végett.

AZ AM. MAGY. SZOC. MUNK. SZÖV. VEZETŐSÉGÉNEK ÉS OSZTÁLYAINAK.

Munkátsársak:—

Az I. W. W. 404-es számú philadelphiai osztálya 1908. április hó 26-án tartott ülésén a következő indítványt fogadta el:

"Trassék meg egy magyar nyelvű röpirat, mely a magyar munkásoknak a lehető legértetetőbb nyelvezettel fejtsé ki az I. W. W. alapelveit, szervezetének formáit és tárgyalja a gazdasági szervezkedés szükségességét."

Trassék meg a röpirat oly formában, hogy bármely helyen és bármikor alkalmas legyen az agitációra.

E röpirat kiadására szólíttassék fel az A. M. Sz. M. Sz. vezetősége olyanformán, hogy annyit nyomasson belőle, amennyire előzetesen rendelés érkezik, hogy ezáltal a kiadás fedezése eleve biztosíthatassék.

Ha a vezetőség hajlandó ily röpirat kiadására, a 404-es local 3000 darabot rendel belőle s felszólítja az I. W. W. magyar osztályait, hogy járuljanak hozzá a terv keresztülteléhez azzal, hogy hasonló módon tegyenek rendelkezést."

Az indítvány szerint tehát a 404-es local kéri az A. M. Sz. M. Sz. vezetőséget, hogy ajánlatunkat tegye magáévá; a szövetség osztályait pedig, hogy rendelkezéseikkel segítsék a terv keresztültelét, ha a vezetőség elfogadta az ajánlatot.

Mi szükségét érezzük ilyen röpiratnak s ha azt nem egy szervezet adja ki, úgy gondoljuk, a költségek csökkenni fognak.

Testvéri üdvözléssel
Az I. W. W. 404-es localja.
Philadelphia, Pa., 198. április 27.

Az Am. Magy. Szoc. Munk. Szöv. központi vezetősége a fenti indítványt magáévá tette, olyképpen, hogyha megfelelő rendelés érkezik be, úgy a füzetet mielőbb kiadja.

GYÁSZ.

A régi harcokból, kik Amerikában a szocializmus eszméit a magyar munkásság között elvetették, egyvel ismét kevesebben vagyunk. Rauscher Jakob elvtársunk április hó 29-én meghalt. A világ proletáriátusának ünnepén, május elsején adtuk át az anyaföldnek. Hü felesége és 4 apró gyermeke siratja. Temetése egyszerű volt és méltó eszméinkhez.

Utolsó levelében meghagyta, hogy temetését ne szennyezze be a menyországot ígérő farizeus csuhás, csupán munkásemberek temessék el. Kívánságát teljesítettük, kikisértük, a sírkertben elbucszattuk: "oda, hol megtalálta azt, mit tőle az élet megtagadott". New Haven, Conn.

XXXI. osztály április havi jelentése.

Április hó 25-én tartottuk rendes havi gyűlésünket. Bevétel áthozattal \$40.54. Kiadásunk \$18.30. Pénzállomány \$22.24. Követelés \$11.47. Jelenlegi taglétszám 30. 22 férfi 8 női tag. Szervezetünk szaporodott 7 taggal. 2 tag elutasított. Munka nélkül van 8 tag. Szerzettünk 7 negyedéves és 1 fél éves új és egy negyedéves folytatolagos előfizetőt. Szervezetünk megrendelte a magyarországi Népszavát egy fél évre, továbbá az "Előre" című lapot is egy fél évre. Új tisztviselők a következők: Lev. titkár Knotrík Sámuel, pénztárnok Steve Ebenschweller. Ellenőrök Cserny Lajos, Albiny Andor, Könyvtárnok Nyirő Sándor, bizalmi férfiak Steve Ebenschweller, Albiny János. Agitáció és sajtóbizottság Lang P., Derman J., Albiny A., Albiny J. Vigalmi és házbizottság: Wolfram Stefike, Marossy István, Mayer Ferenc, Cserny Lajos. Lapmegbizott Mayer Ferenc, lakik 1308 Howard Street, Allegheny, Pa.

A mult hó 18-án tartott kedélyes estén a következők fizettek felül: H. Gyékis 10c., Braun Márton 25c., Müller R. 10c., Braun N. 10c., Kovács 35c., Henzl M. 20c., Mayer F. 5c., NN. 10c., Rókössy A. 15c., Kovács M. 10c.

A munkaviszonyok a legrosszabbak, napról-napra növekszik a munkanélküliek száma, a polgári lapok pedig kurtiók, hogy itt munka nyerhető, minek azonban fel ne üljön senki. St. Ebenschweller, J. Albinyi, biz. férfiak.

IX. osztály jelentése.

1908. május 3-án tartottuk rendes havi ülésünket. Titkárunk elutasítása folytán Szabó L. elvtársat bíztuk meg a teendők végzésével. Taglétszám 20. Pénztári állomány \$19.07. A munkaviszonyok egy kissé javultak. Május 1-én tartottunk egy felolvasást. Legutóbb tartott kedélyes estélyünk jövedelme \$9.60.

Tervebe vettük egy bál rendezését. A Népakaratnak szereztünk egy fél éves új előfizetőt. Bokor A., Németh S., biz. férfiak.

A Newark, N. J.-i Szoc. Munk. Szerv. olasz elvtársainkkal egyetemben egy népgyűlés keretében ünnepelte május elsejét. Az ünnepélyt a most alakult "Newarki Petőfi Munkás Dalkör" a munkás-himnusz eléneklésével nyitotta meg. Az olasz és angol szónokok után Tóth Imre elvtárs rövid, de lelkes beszédében méltatta május elsejének jelentőségét.

ELVTÁRSÁK!
Terjesszék a „Népakarat”-ot.

ELVTÁRSÁK!

Köztudomásu, hogy lapunk, a "Népakarat", főleg az amerikai gazdasági válság s elvtársainknál ennek következtében beállott viszonyok folytán oly szomorú helyzetbe jutott, hogy jövőjére nézve méltó aggodalmak kell, hogy eltöltsenek bennünket.

Az elmúlt év eseményei igazolták, hogy szövetségünk osztályai a jelen viszonyok között egymagukban képtelenek a lapnak oly mérvű támogatására, mely annak zavartalan megjelenését tehetné lehetővé.

Ezek a tapasztalatok tehát azt bizonyítják, hogy a lapnak fenntartása megköveteli mozgalom öntudatos elemeinek nagyobb áldozatkészségét, mint amint a multban gyakoroltunk. Ha a lapot a jelen viszonyok között fenn akarjuk tartani, szükséges, hogy mindaddig, míg az a válság következményeivel s anyagi zavarokkal küzd, rendszeresen támogassák az áldozatkész egyesek, a szövetségtől teljesen függetlenül s teljesen önállóan.

Elvtársak! Előttek nem kell sokat hangoztatni a "Népakarat" fontosságát és jelentőségét küzdelemünk szempontjából. Ha tehát azt akarjátok, hogy ez továbbra is kifejtse hasznos működését, csatlakozzatok ahhoz a mozgalomhoz, melyet mi ezennel a Népakarat rendszeres támogatása érdekében megindítunk.

Ennek a mozgalomnak az a célja, hogy mindazok, akik a Népakarat rendszeres megjelenésére szult fektetnek, ahhoz rendszeresen hozzájáruljanak olyképpen, hogy kötelezzük magukat a Népakarat javára havonként, minden hó 30-ig I, azaz egy dollárt fizetni, miáltal a lapot abból a zavarból, melylyel jelenleg küzd, könnyűszerrel kimenthetjük.

Tudva azt, hogy a lap mindnyájunk érdekeit védi és szolgálja, midőn a havi egy dollárnyi támogatásra magunkat kötelezzük, tesszük ezt azon komoly feltevésben, hogy az aláírók ezen kötelezettségüknek lelkiismeretesen és minden körülmények között eleget is fognak tenni.

Ha a "Népakarat" a jelenlegi válságon át esett, hatványozott mértékben lesz képes céljainkat szolgálni, mert akkor fennmaradása és jövője bizonyos.

Ezért ismételtlen figyelemztetünk minden öntudatos elvtársat jelen mozgalmunk fontosságára, arra kérve, hogy csatlakozzék ahhoz s segítsen a Népakarat fennmaradását biztosítani, hogy aztán nagygyvá és erőteljessé tehessek.

Az előkészületi munkálatokkal Basky Ferenc elvtárs van megbizva, kihez minden ez ügyben történő értesítés intézendő, s akihez a jelen hónapban (május) esedékes egy dollár beküldendő mindazok által, akik e mozgalomunkat helyeslik s annak céljával azonosítják magukat.

A bizottság nevében:
Basky Ferenc, Post Office,
Palisades Park, N. J.

A fenti körlevélre eddig az alatt jelezett összeg érkezett be és a szövetség pénztárába beszolgáltatott:

Antal J. City \$8.00, Lovász J. New Haven \$2.00,
\$1.00. Martiny A., Lefkovits L., Gonda A., Sch. W., Deutsch J., F-r S., Lefkovics S. City. B-r E. Buffalo, Somogyi M. Milwaukee, Basky F., Palisades Park. Összesen \$20.00.

REGÉNY.
A kozakok.

Irta: Tolsztoj Leó.
XXII.
(Folytatás) (20)

Folyton francia szavakat kevert beszédébe. Bjelezki különben kedves és kedélyes fiatal ember volt. És Olenin mégis úgy találta, hogy a fiatal ember szép, megnyerő arca kiállhatatlan. Majd a moszkvai ismerőse után tudakozódott és mivel mind a ketten franciául beszéltek ebben a kozák faluban, Olenin kicsinylőleg nyilatkozott itteni tisztársairól, a kozákokról; megígérte Bjelezkinek, hogy meg fogja őt látogatni.

És Olenin nem látogatta meg Bjelezkit. Wanjusa el volt ragadtatva Bjelezkitől. — Valódi ur! — mondta.

Bjelezki úgy élt, mint a többi gazdag orosz tisztok a kaukázusi falvakban. Egy hónapig ott tartózkodás után Olenin előtt úgy tűnt fel Bjelezki, mintha egész életén át lakott volna a faluban. Ivott az öregekkel, nagy dinom-dánomot csapott a leányoknak.

Végre azt érte el, hogy az asszonyok és a lányok, akikkel mőközött és a kozákok — a miért a bort és a nőket szerette — lassan megszerették a gazdag tisztet, míg Olenintől, akit bizonyos tiszteletteljes félelemmel emlegettek, elfordultak. Olenin titokzatos lényét nem tudták megérteni.

XXIII.

Reggeli öt óra volt. Wanjusa zamovár alatt szította a tüzet. Olenin kilógalt a Terekhez, amelyben — legújabb szokása szerint — minden nap megfürdött. A háziasszony a tejes kamrában volt elfoglalva. Marjanka a bivaly-tenetet feje az istállóban. A ház előtt lódobogást lehetett hallani. Olenin jött meg. A ló sző-

rén csillogott a víz. Marjanka kikandikált az ajtóból, amikor észrevette Olenint, visszarántotta fejét. Olenin turkesztáni selyemből készült piros ing volt, fehér kabát, melyet őv szorított össze, fején egy magas sapka. Haja kuszált volt a víztől, arca meglegedettséget áruolt el. Amikor észrevette, hogy Marjanka kíváncsian dugta ki a fejét, belovagolt az udvarra s anélkül, hogy az istálló felé tekintett volna, beszédbe ereszkedett Wanjusával.

— Elkészítetted a teát? — kérdezte tőle.

— C'est prêt! — felelte unalmasan Lukasa.

Oleninnek úgy tűnt fel, mintha Marjanka csinos fejét látna kikandikálni az ajtónyílás megett, de oda se nézett. Leugrott lováról, hirtelen az istálló felé fordult s ime Marjanka feje nem volt látható. A leány nyugodtan fejte tovább a tehenet. Bement szobájába; később ismét kijött, kezében egy nagy pipát és néhány könyvet tartott, leült az udvar árnyasabb helyére s olvasni kezdett. Délig nem mozdult ki. Feltett szándéka volt, hogy végre megírja azokat a leveleket, melyeknek megírását oly régóta halasztja. Nem akart szobájába menni. A háziasszony erősen tüzelt a tűzhelyen, Marjanka a tehenet hajította ki. Olenin figyelemmel mélyedt a könyv olvasásába, de amikor elolvasott egy pár oldalt, nem tudta, mi áll benne, Folyton a leányra kacsingatott, aki az udvar másik végén szarított almot rakott össze. Bámulta a leány könnyed mozdulatait, karcsu termetét, csillogó szemét. Marjanka gyorsan dolgozott, formákba rakta az almot, erősen meghajolt, a hosszú, rózsaszínű ing hozzápadt tell idomaihoz, ráncokba vetőde feszült meg mellén s amikor felemelkedett, melle erőteljesen duzzadt ki a vékony szövet alatt. Gömbölyű karján fel volt gyürve az ingujj. Néha átpillantott Oleninre. Szemöldökeit összehúzta s úgy nézett rá.

— És ön már fenn is van? — ezzel a kérdéssel szólította meg Olenint a belépő Bjeleski.

— Ah ön az, Bjelezki! — kiáltott Olenin, miközben kezét nyújtotta. — Hogy jön ön ide ilyen korán?

— Mit csináljon az ember. Kihajtottak a lakásomból — nevetett Bjelezki. — Valami mulatság lesz a házigazdánál. Marjanka, te is eljössz Ustyenkához? Mi! — fordult a leány felé.

Olenin csodálkozott azon, hogy Bjelezki oly egyszerűen, minden bevezetés nélkül szólítja meg a leányt.

Marjanka úgy tett, mintha nem is hallotta volna, amit a tiszt mondott, felvette vállára a dzésát s bement a tejes kamrába.

— Szégyenli magát a kicsike, elpirult — nevetett Bjelezki. — Ön előtt szégyenli magát. Bizonyára.

— Micsoda multság ez, amiről említett tett?

— Ustyenkáknál bál lesz, önt is meghívták. Bál, azaz kozákok és kozákleányok társasága — nevetett újra Bjelezki.

— Mit keresünk mi azon a bálon? Bjelezki ravaszul mosolygott, szemével Marjanka után hunyorított.

Olenin úgy mutatta, mintha nem egészen értené. Elpirult.

— Istenemre mondom, különös egy ember ön!

— Nem értem, szólt zavartan Olenin.

— Mondja csak, hogy lehetséges az. Ön egy házban lakik ezzel a gyönyörű leánnyal. Egy tökéletes szépség és...

— Csodálatos szépséget! Soha nem láttam még ilyen bámulatos szépséget! — lelkesedett Olenin.

— Nos? És...

— Talán különösnek látszik ön előtt, de miért ne mondjam el, úgy, ahogy van! Amióta itt élek, mintha egy cseppet sem érdekelne a női nem. És jól is van ez így. Higgye el... Micsoda érdeklődést kelthetne fel Marjanka bennem? Jeroska — az egészen más!

— Lássá!... Ön azt kérdi, hogy micsoda érdeklődés, közös érzés fűzhetné önöket egymáshoz? Hát micsoda érdeklődés van köztem és egy Amalia Ivanovna között. Azt értem, ha ön azt kifogásolná, hogy a kicsike egy kicsit irtózik a moszdóvitztól — nevetett Bjelezki. — Az egészen más valami. A la querre, comme a la querre!

— Amalia Ivanovná sohsem ismertem de hallottam róla. Ót nem lehet becsülni, de ezt igen.

— Én miattam tisztelje, becsülje Marjanka kisasszonyt — mondta gunyos mosollyal Oleninnek. — Semmi nem akadályozza önt ebben.

Olenin semmit nem felelt. Szerette volna azt mind elmondani, amibe belekezdett, ami a szívén fektűt.

— Jól tudom, hogy kivétel vagyok — kezdte némi zavardottsággal. — Az én életem úgy alakult, hogy nemcsak semmi szükségét nem érzem elveim megváltoztatásának, de nem is tudnék itt élni — olyan boldog meglegedésben mint most — ha úgy élnék, mint ön. És aztán én más valamit is keresek bennök, mint ön.

Bjelezki hihetetlenül ráncolta össze homlokát. — Nos jöjjön el a bálra, Marjanka is ott lesz, bemutatnom neki. Jöjjön! Azután ha unatkozik, elmehet, amikor akar. Eljön?

— Szívesen elmennék, de hogy őszinte legyenek, félek, tudja szórakozott vagyok.

(Folytatás.)

EGYLETI HIREK

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. I. osztálya a "Népakarat" 5 éves fennállásának ünneplésére 1908. május hó 9-én, szombaton este, a Progress Hallban (28-30 Ave. A) színelőadással és gazdag műsorral egybekötött TÁNCMULAT-SÁGOT rendez. Belépti díj 20c. Szabad ruhátár. Kezdeté este 8 órakor.

Színre kerül: "Valami hibája van", vigjáték egy felvonásban.

Az new yorki I. osztályi vigalmi bizottsága felkéri mindazokat, kik a szerencse-kerek bazarhoz tárgyakat akarnak ajándékozni, hogy azokat f. hó 9-ig, szombat délig a szervezet helyiségében leadni sziveskedjenek.

Somogyi elvtárs a további értesítésig Milwaukee-ban marad. Címe: M. Somogyi, 496 63rd Ave., West Allis, Wisc.

A Buffalo-i Szoc. Munk. Szerv. saját helyiségében (527 Main St.) a következő előadásokat fogja rendezni az alább megjelölt napokon: Május 10, vasárnap d. u. 3. Május 10 és a szocializmus.

Május 13. este 8 órakor Felolvasás és vita a szakszervezetek égető kérdéséről. Május 15. este 8 órakor. Mi a társadalom? Május 17. vasárnap d. u. 3 órakor. Vallás és szocializmus.

Május 20. este 8 órakor. Felolvasás és vita a gazdasági és politikai mozgalom viszonyairól. Május 22. este 8 órakor. A munkásság és a sajtó.

Május 24-én, d. u. 3 órakor nagy népgyűlést tartunk a következő napirenddel: A munkás-osztály felszabadításának eszközei.

Felhívjuk a magyar munkások figyelmét ezen előadásokra s kérjük azokon való tömeges megjelenésüket.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. osztálya f. hó 9-én nem tartja rendes összejövetelét, tekintettel arra, hogy az első osztály mulatságot rendez a lap javára a Progress Hallban (28-30 Ave. A.) Legközelebbi összejövetelünk f. hó 16-án lesz.

Kun Mihálynak! Kérésének a legjobb akaratunk mellett sem tehetünk eleget és kérjük önt a jövőben kimélnen meg ily lépések tételével, mert személyes eszközök nem szolgálnak.

A Newark, O. szervezet nevében: Turucz Pál.

A Munkás Betegs. Szöv. I. osztálya május hó 8-án, este 8 órakor tartja rendes ülését.

KIADHIVATALI ÜZENETEK. Előfizetők figyelmébe! Gyakori eset, hogy lakást változtatnak és nem jelentik be azonnal új lakcímüket, miáltal a lap kézbesítése lehetetlen. Azért felszólítjuk mindazokat, a kik lakást változtatnak, hogy haladéktalanul jeleljék be új lakcímüket, hozzátéve az előbbi címet is, mert ellenkező esetben a pontos kézbesítést nem vállalunk felelősséget.

LAPUNK MEGBIZOTTAI.

New York, N. Y. Szerkesztőség, 516 E. 6th St. Cleveland, O. S. K. Horváth, 3536 W. 66th St. Brooklyn, N. Y. Mandula Sándor, 238 Heyward St. E. Pittsburg és környéke. L. Stéger, P. O. B. 385. Schenectady, N. Y. Tóth Lajos, 109 7th Ave. Passaic, N. J. Bujáky János, 14 Grand St., Garfield. Newark, N. J. Róna D. 136 Boyden St. St. Louis, Mo. Harangozó P., 202 Souldard St. Elizabethport, N. J. A. Gallé, 257 Livingston St. Barberton, O. Botos Imre, 244 Mulberry St. Milwaukee, Wis. I. Horváth 619 3rd St. Milwaukee, Wis. L. P. K. Erhardt, 888 6th St. San Francisco, Cal. B. Fischer, 883 McAllister St. Philadelphia, Pa. Frenzel, 916 Randolph St. Buffalo, N. Y. Weisz, 40 Kail St. McKeesport, Pa. Debrécsny B., 143 2nd St. New Brunswick, J. Kovács, 41 Somerset St. Springfield Ill. Szívós János, 805 N. 7th St. Cincinnati, O. John Juhász, 1941 Central Ave. Bridgeport, Conn. C. Wellner, 53 Church St. Hartford, Conn. M. Schultze, 52 Grand St. Lynn, és Boston. Czapp István, 4 Selsbee. Chicago, Ill. Engli Gyula, 335 N. Wood St. Newark, O. Turucz Pál. Diverson, Ill. Janka István. Erie, Pa. Tótháti Béla, 548 W. 19th St. Oakland és vidéke, Cal. M. Klein, 516 18th St., Oakland, Cal. Peoria, Ill. J. Takács, 625 Fishgate St. Columbus, O. J. Jergasits, 253 2nd St. Allegheny, Pa. H. Gyéki, 803 East St. North Tonawanda, N. J. Mayer, 229 Frederika St. Lansing, Mich. A. Neumann, 927 Division St. Ezen kívül az egyes szervezetek által megválasztott sajtó-bizottsági tagok fel vannak hatalmazva előfizetést felvenni és azt nyugtázni.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Leiteresz J. Nagy K. Rettig K., Newark, Pa., Orange, N. J. A "választott bírósági határozat" hozatala az A. Magy. Szoc. Munk. Szöv. ügyét képezi és mint ilyennek joggal megkövetelhetők a Népakaratban való közlését. A szocialisták mindenütt az egész világon hasonló módon bíráskodnak. Az önk által megváldolt választott bíróság formailag szabályos keretek között tárgyal és határozott. Ha önk tagjai az Am. Magy. Szoc. Munk. Szöv.-nek és nincsenek megelégedve a határozattal, úgy felebezzék meg a bizalmi-férfi testülethez. Különbösen mi is úgy hisszük, hogy az ügygel a M. B. Sz. konvenciója is fog foglalkozni, amikor is önk elégtételt szerezhetnek sérelmeikért. Egyben vegyék tudomásul, hogy lapunk semmiféle személyeskedő közleménynek helyet nem adhat. Ezt tudniok kellene önöknek is.

F. L., Schenectady. Amit ön a két párt különbségéről ír, mind igazság, de már annyiszor megirtuk azokat, hogy kár volna újból megismételni. Térjünk fölötté napirendre, eljön az ideje annak is, mikor ök is meg fogják érteni.

M. S., St. Louis, Mo. Szabja rövidbeírta a hitelesítette a szervezet bélyegzőjével. Ha minden profithajású, szocialistaifaló üzletemberről hasabokát közölnék, úgy mással se foglalkozna a lap. Boycottálni kell az olyan uriemberket, ez a legmegfelelőbb válasz.

J. P., Middletown, Pa. Egerszerűben és nem oly képlegesen kell megírni a dolgot. Olyan formában nem közölhetjük.

R. D. Kérése méltányos. A jövőben kimerítőbben fogunk foglalkozni európai hírekkel.

Az Am. Magy. Szoc. Munkás Szöv. I. osztálya a "Népakarat" öt éves fennállása alkalmából 1908 május 9-én, a Progress Hallban (28-30 Ave. A) gazdag műsorral egybekötött

táncmulatságot rendez. Színre kerül "Valami hibája van" vigjáték egy felvonásban. Belépti díj 20c. Kezdeté 8 órakor Szabad ruhátár

NYUGTÁZÁSOK.

1908. május hó 2-ig befolyt előfizetések: Uj előfizetők: \$2.00. S. L. P. Headquarters. Los Angeles, H. Vaida, Erie. \$1.20. J. Berentés, Gy. Kirilla, Hungary. \$1.00. S. Székely, E. Szarvas, Chicago. J. Koszednár, Milwaukee. M. B. Sz. VII. oszt., 50c. M. Csányi, J. Zeichner, M. Mayer, Chicago. A. Rencsák, Pullmann, Ill.

Folytatólagos előfizetők: \$2.00. M. B. Sz. X. oszt. \$1.00. A. Földi, Buffalo. J. Lévy, Los Angeles. J. Lukács, Hartford. A. Rác, J. Murinyi, Newark. N. J. J. Takács, Peoria. J. Bacsó, Erie. 50c. S. Tahy, Peoria. B. Erdélyi, Erie. J. Herkner, J. Gross, City. J. Pszota, Middletown. J. Zaparkanszky, Newark, N. J.

Felülfizetések: XIV. oszt. a \$200 alaphoz \$5.00, ugyanaz a rendszeres támogatáshoz \$5.00. 25c. J. Antal, L. Lefkovic, City.

NYILT TÉR.

(E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

A Milwaukee-i Magyar Szocialista Önképző és Dalkör 1908. május hó 17-én, vasárnap d. u. a Freie Gemeinde Hallban tartja dalára megalakuló ünnepejét színelőadással és táncal egybekötve, mely alkalomra kérjük a helybeli és vidéki elvtársak megjelenését. Beléptidij 15c.

A New York-i magyarjaink bádigosok és szerelők szakegyesülete, 1908. május 16-án, szombaton, a Labor Temple disztermében (243-47 E. 84th St.) a munkanélküliek alapja javára, társal és színelőadással egybekötve nagy TÁRSASZI ÜNNEPELYT rendez. Színre kerül a Gyári Lányok. Belépti díj 25c., ruhátár 10c., mely kötelező. Kezdeté este 8 órakor.

HIRDETÉSEK.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

Nehéz munka után rövid időben sem lesznek rheumatikus és meghűléstől eredő fájdalmai, ha kénéll fog tartani egy üveg Dr. RICHTER-féle Anchor Pain Expeller és azzal a fájó testrészeket bedörzsöli. Ezen elismert régi német háziórvosság hatása felülmulhatatlan. 35 év óta sikerrel használják. Védjegyünk, a "Horgony" minden üvegen rajta van, amely valódi. Egy kis üveg ára 25 és 50 cent bármely gyógyszerüzletben, vagy pedig az alatti cégnél: F. AD. RICHTER & CO. NEW YORK. 215 PEARL STREET

KÉRJEN ÁRJEJYZÉKET mindennemű Lajzi hangszerekről kórák és iskolákról, olvasókönyvekről, pipákról, ékszer és az összes népszerű művekről. Kuldjön 2 centes bélyeg. Jos. Pokorny 227 Ave. A, New York

Empire Opera House ETTEREM, KAVÉHAZ ÉS BOROZO 52-54 Second St., Passaic, N. J. Három nagy terem színelőadások, bálók, lakodalmak és gyűlésekre. Valódi magyar konyha. Hamisítatlan óhazai borok pohár és gallon számára. Illatos szivarok. Tiszta szobák és izletes étkek a nap bármely órájában. Nyitva éjjel és nappal. Vidékiek mindennemű utbaigazítást kaphatnak. Tisztelettel Molitorisz József

TAUB VILMOS magyar órák és ékszerész. Mindennemű hazai órák és aranyeműk javítását jóállás mellett elvállalja. Készletben tart hazai és amerikai órákat, ékszereket és egyleti jelvényeket. A New Yorki szocialisták kedvelt embere. Vidéki megrendeléseket, javításokat pontosan teljesítik. Szolid árak. 31 Ave. B, Near 3rd St. NEW YORK. Mindennemű LATSZEREK raktáron Nagy képes árjegyzék úgy vidékre, mint helyben ingyen megküldetik.

"SZABADSÁG" vendéglő és étterem 512 E. 6th St., NEW YORK. MAGYAR ETTEREM ES KAVÉHAZ GYÜLÉSTEREM. Kitérő valódi magyar fajúborok nagyban és kisnyben. Mindennap zene. Kiadó szobák. SIMON LAJOS tulajdonos.

Dr. S. Goldman egyetemi HAZAI MAGYAR ORVOS volt orvos és kir. katonatorvos. 406 Grand St., Pittsburg, Pa. E. 1 a Courthor Telephone P. & a. Main 882. Gyógyít mindenféle gyógyítható betegségeket. Titkos nő- és férfi betegségeket gyorsan és biztonságos módon gyógyít. Nem számít huzongot, nem küld orvosokat utána. Tel. mellett a német, hogy az legyen tiszta. Nem hirdeti a betegségeket és hamis bizonyítványokat. Minden betegnek bizalmasan fordítják az. S. Goldman-Dr. Irodák: Naponta reggel 9-től este 6-ig. Vasárnap reggel 9-től 12-ig

BATHÓ ISTVÁN ELSŐRENDŰ BORBÉLY- ÉS FODRASZTEREM 544 E. 6th Street, New York.

Abelowitz A. Mindenféle phonograph és hangszerek Legnagyobb választék magyar rekordokban. Kérjen árjegyzéket. 132 St. Marks Place, (8th St.) NEW YORK. Telephone 2929 Orchard. Alapított 1900.

FINTA MIHÁLY, BORBÉLY ÉS FODRASZ New York. 516 E. 6th Street. Mrs. KLEIN Étterme és Kávéháza 257 Springfield Ave, NEWARK, N. J. A newarki szocialisták kedvelt találkozó helye. Nyitva éjjel-nappal. Kitérő magyar konyha. Vidéki elvtársak utbaigazítást kaphatnak. A Népakarat a t. közönség rendelkezésére áll.

'HUNGARIA' elsőrendű magyar Saloon és vendéglő 263 Ninth St. San Francisco cor. Clementine St. Bor és Sör csarnok, izletes magyar ételek és italok minden időben kaphatók. Kitérő biliard terem, a San Francisco-i magyarság kedvelt találkozó helye. A magyar munkásság pártfogását kéri ERDÉLYI A., tulajdonos.

Tartós és puha borból készült szép Divatos Cipők olcsó árban kaphatók a "UNION SHOE CO."-nál. Ave B. cor. 4th st. NEW YORK.

Egy cseppet a házba egy igaz mértékkel mért, fél gallonos korsó jó WHISKEY vagy BRANDY egy hónapig is tart. Lidába csomagoltan az ország bármely részébe elküldöm saját felelősségemre 1.50-ért H. J. FRIEDMANN szeszital kereskedő 874-76 GRAND Ave. Chicago, Ill.

Péter Lajos "Rüközi Hall"-hoz címzett Vendéglő, Kávéház és Étterme. 4-ik utca 197, New York. AJÁNLJA KITÉRŐ MAGYAR KONYHÁJÁT. Kitérő italok. Kitérő italok. Alkalmos helyiség mulatságok, lakadalom vagy hasonló ünnepélyre. A New Yorki Magyarjaink Szocialisták kedvelt gyűléshelye. Különböző munkás-lapok az elvtársak rendelkezésére állanak.

Ugyes magyar szülésznő Jergler Paula Budapesten az egyetemen vizsgázott és Budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon Seeley 3183.

Magyar Kávéház és Billiard-Terem GÁSPÁR KÁROLY 629 East 5-ik utca, Avenue A és B között, New York.

A. GROSSMANN MOSÓ-INTÉZETE a ruhák elhozatja s készen hához szállítja. MAGYAR MAGYAR ÉTTEREM ÉS KAVÉHAZ 3729 S. Halsted St. CHICAGO, Ill. A So. Side szocialisták kedvelt találkozóhelye Jó ételek. - Tiszta szobák. - Felvilágosítással szívesen szolgálok. Az elvt. pártfogását kérem.

HAJOJEGYET VÁSÁROLNI-PÉNZT KÜLDENI LEGBIZTOSABB ÉS LEGTÁRSASABBS KISS EMIL BANKARNAL NEW YORK 109 SECOND AVE TIZ ÉV ALATT ALKALMAZTÁNYT

Első new yorki magyar Bereiva homoru köszörülde J. Belagyi 304 E. 8th St. New York (Ave. B és C között) Elvállal minden e szakmába vágó munkák köszörülését és javítását. Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek.

"ATTILA HALL" 523 E. 6th St. New York. FISCHER JÓZSEF, tulajdonos. Magyar Bor és Sör Csarnok. Váradi és Pukaj Gyula I. W. W. cigány zenekarának írodája.

RIZSÁK JÁNOS közjegyző, pénzzállító és váltó-intézet Főület 127 Second St., Passaic, N. J. Saját ház. PENZT a legolcsóbban és lehető leggyorsabban küld az O-hazára. Pénz-bélyeket bármely hazai bankba kamatozás végett elhelyeztet és a betéti könyvet rövid időn belül kiküldöm. Nemkülönbösen az O-hazában, árvaszék-nél, takarékpénztárnál, vagy magánosoknál elhelyeztet összegyűjtött, budapesti irodám utján díjtalanul kiküldöm, csupán a szükséges meghatalmazás hitelesítésért számítok csekély díjra. HAJOJEGYET Európába és Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen kísérem el a hajókra. CSOMAGOKAT az O-hazából kiküldök vagy oda szállítatok. OKIRATOK szakszerűen, a törvényeknek megfelelőleg állítanak ki és konzultálással hitelesítetnek. Jogi, hagyatéki, katonai, teleknyvi, nemkülönbösen hazai sommiá perekben és bármely más ügyvédi dolgokban eljár. Minden ügyben, úgy mint eddig, ezentel is a legnagyobb pontossággal igyekszem. UTBAIGAZÍTASSAL, tanácsokkal és felvilágosítással INGYEN készséggel és szívesen szolgálok. Magyarországi iroda: Budapest, IV. Sütő-utca 6. Flók-írodák: So. Bethlehem Pa., saját ház, Alpha, N. J., Wharton, N. J., - Franklin Furnace, N. J.

FÉRFI-SZABÓ mérték után készít elsőrendű öltönyöket. Tiszítás. Vasalás. Az elvtársak pártfogását kéri: J. BENO 227 LAFAYETTE AVE. ST. LOUIS, Mo.

PLAVECZKY A. magyar vendéglős 20 West St. Newark, N. J. A M. B. Sz. VIII. osztályának gyűlési helyisége. A magyar munkásság kedvenc találkozó helye. Vidéki munkástársak kellő utbaigazítást nyernek. Magyar konyha. Szobák minden időben.

Telephone 1927 Orchard. Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street Ave. C és D között New York

JOS. BERLOCK FÉRFI SZABÓ 1118 Thirteenth Ave. East Oakind, Ca

Legkedveltebb és legnépszerűbb Magyar Gyógyszerár a keleti oldalon ROTH SAMUEL gyógyszerár a Megváltóhoz 125 Ave. A, cor. 8th St., New York. Hazai és itteni receptek elkészítésére nagygyűjtött figyelmet fordított és a legolcsóbb árban készít el. Hazai importált szerek. Junó paszta, Akacia, Lilliom, Margit krémek, Lilliom, Schibulzki arckenőcsök. Lilliom, Speick és Dr. Gross-féle szappan. Blaua Lujza és Poudre Boquet stb. Hölgyorv. Kallodott. Brillantine tubusban. Továbbá Purgó. Maria Celli gyomorcsépek. Importált csukamáj olaj, fehér kenyő-sóbró és pártit készítmények. Egri viz. sóbor szesz. Dr. Kapossy-féle hajóvesztő. 3 üveg \$1.25. China vasbor 3c. 3 üveg \$2. - Ör- és kötszerek nagy választékban. Postai rendeléseket azonnal teljesítik a pénz előleges beklítése mellett.

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett tiszta s jutányos áru SZOBÁIT ROSTASSY REZSŐ 513 E 6th St. a "Népakarat" szerkesztőségével szemben. NEW YORK. Az elvtársaknak Magyar országból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kívánatra a hajónál megvárom őket. ÉTTERMEM ÉS KAVÉHAZAM a magyar nyelvű öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss ételek. - Hazai biliard asztalok. Bel és külföldi partlapok. Feltétlenül megbízhatóság.

A Népakarat NYOMDA elvállal mindennemű nyomtatványokat a legszebb kivitelben a legolcsóbb áráért. 516 E. 6th St., New York.

LETETBEN: 15000000 AMERIKAI ALLAN PENZTÁRÁVAL. AZ ÖSSZES VONALKARVAL. Hajo vagy vasuti jegyet vásárolni az összes vonalakra - pénz nélkül vagy közjegyzői dalyok gyors elintézésére a legjobb és a legnyugodtasabb fordulás DEUTSCH BROS BANKÁROKHOZ 319 E. HOUSTON ST. NEW YORK. Feltűnom az elvtársak szíves figyelmét, hogy 106 Ave. B alatt, a 7-ik utca közelében. PROLETAR-Étterem van, ahol magyar könyvből kiküldött izletes "EBÉD VAGY VAOSORA 15 CENT" GROSSCH H., TULAJDONOS.